HÍMES TOJÁS KIÁLLÍTÁS

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS

A sárközi hímes tojás bölcsője Báta

„A sárközi díszítőművészet sajátos ágaként emlegetik a tojásfestést. Ez csak Bátán volt a katolikusok közt általános, mert a festett húsvéti tojás elengedhetetlenül hozzá tartozott a húsvétkor küldött komatálhoz. A bátai húsvéti tojást viasszal írják meg és így több színt is tudnak rávinni. Az első szín a tojás fehér alapszíne, melyet a viasszal lefedve őriznek meg, ezután az egész tojás az *ebtejke* nevű növény levében sárga színt kap, a sárga színt újra viasszal lefedve őrzik meg a következő színezéstől, ez rendszerint piros. A pirosnak szánt részek viasszal való letakarása után került a tojás a legsötétebb festő vízbe, ez sötétbarna vagy fekete is lehetett.” (Andrásfalvy Bertalan, Magyar népismeret. Néprajz történészeknek. Budapest, 1990, 164-171.).

A hímes tojáshoz még a 20. század elején is élő hagyomány kötődött Bátán. Húsvétkor a keresztanya megajándékozta a keresztgyermekét hímes tojással és négy krajcárral. Másik hagyomány a mátkatál küldés volt. A 20. század derekára kezdett feledésbe menni a hagyomány, s ezzel együtt a tojásírás is. A tojás természetéből eredően tárgyi emlék szinte alig maradt. A minták irkalapokon, kalendáriumok szélén, szabásminták hátuljára rajzolva maradtak fenn. A jelkészlet íróasszonyonként változott, mégis egészében egységes stílus alakult ki.

A kiállításon látható több száz hímes tojást Dr. Lehel Péterné a Népművészet Ifjú Mestere készítette az összegyűjtött minták alapján.

Dér Józsefné, Treszka néni, a Népművészet mestere, mentette meg a feledéstől és keltette új életre a tojásírást, értékes népművészeti alkotássá fejlesztve az 1950-es években. Az általa készített tojások mellett Lukács Józsefné Tamás Verona, Vörös Mihályné Ivánka Teréz, Sümegi Mihályné Pomázi Irén, Vámos Lajosné Gujdovics Éva, Huszák Ferencné Czencz Marietta, Csankó Jánosné Molnár Klára, Farkas Lászlóné Pál Erzsébet és Balogh Írisz hímes tojásai is helyet kaptak az állandó kiállításban.

A kiállítás célja ráirányítani a figyelmet a hímes tojásra, erre a törékeny csodára.